

cercul S. Georgiului și pe care „Sékely Nemzet“ a publicat-o într'un număr mai de curând. Beksics a vorbit despre industria maghiară (secuică) dela frontiera și despre convenținea vamală cu România. Beksics dă în scrisoarea sa, că raporturile economice schimbate, și mai ales cele provocate de războiul vamal cu România, pe nici un district din țară nu l'au atins în măsură așa de mare și așa de adânc, ca pe Sécuime. Mai ales ce privește industria secuică, acesta ar fi trebuit negreșit să se transformeze conform condițiilor moderne de producție, chiar și atunci, când n'am fi intrat în război vamal cu România. Războiul vamal însă a împins înainte cu putere necesitatea transformării, sau mai bine zis, a pus industria secuică în fața necesității, de a-și schimba dintr'odată piața, tradițiile și mijlocele, decât nu vră să se nimicească de tot. Beksics apoi dă, că în urma războiului vamal cu România industria secuică a fost nevoită să-și caute piața aici acasă, nu este iertată însă, nu putem, să părăsim orientul ca piață, dăr România așa se vede, că ia toate măsurile de lipsă pentru o independență economică totu mai mare și pentru dezvoltarea acestei independențe ea se folosește de războiul vamal și caută totu posibilul, ca și după ce războiul acesta se va schimba odată în pace economică, industria secuică să nu-și recapete piața ei cea veche; căci mai târziu, raționând d-l Beksics, ea va afla acolo un gust schimbat, pretensiuni mai înalte și o concurență patriotică română însemnată; ba va afla acolo concurența întregii lumi, cu care pe lângă puterile ei de acum și pe lângă raporturile primitive nu se va pute lupta cu succes. Ingrijat mai departe de întorsătura ce o vor lua lucrurile în privința economică, Beksics atrage atenția guvernului, a opiniei publice față cu România și în urmă combaterii gândului, că un tractat vamal cu România ar fi avantajos în privința economică pentru Ungaria. Războiul vamal nu este păgubitor decât pentru așa numita industrie brașovenă și secuică, dăr pentru economia de câmp și mai ales pentru economia de dincolo de muntele Craiului fără îndoială războiul a fost folositor... Incetarea războiului vamal, dăce Beksics, ar folosi României și Austriei; Ungariei însă foarte puțin, ba în privința economiei de câmp i-ar strica hotărât, er exportul industrial ungar n'ar fi în stare să echilibreze paguba acesta. Causa războiului vamal e de a se căuta în împrejurarea, că România se nisuesce aș crea industria națională. În adevăr in-

dustria română se și dezvoltă grabnic, căci industria ei de morărit și de spirit concurează deja cu a noastră; asemenea a progresat în industria de mână și de fabrică; România folosește războiul vamal ca să atragă pe industriașii brașoveni la sine și ca să dea untremânt emigrării Sécuilor. Considerând dăr, că România face o politică conștientă națională, prin care vră să-și creeze industria patriotică, er spre scopul acesta s'a încercat și în război vamal: față cu această politică conștientă națională trebuie să punem și noi una asemenea, care ar trebui să aibă două probleme, și anume, mântuirea industriei dela graniță și în primul loc a celei secuice, și dezvoltarea acestei industrii în măsură mare. Regenerarea Ardélului și întărirea ideii de stat maghiar în prima linie numai prin dezvoltarea industriei secuice se poate ajunge, căci numai în Ardélul acela este asigurat interesul național-maghiar, în care Sécuimea este în flăcă. Sécuimea însă nu se poate dezvolta decât numai atunci, când industria ei înflorește, altfel Sécuimea va căde și se va pustii, er deodată cu căderea ei pustiirea ei se clatină și columnele, pe cari se rașimă idea de stat maghiar de dincolo de muntele Craiului.

Va să dăce totu poate să piară în Ardél, numai Sécuimea să fi tare și mare. Ridicarea ei în privința economică, după d-l Beksics, n'are să se facă pentru înflorirea economică a țării, ci pentru asigurarea columnelor, pe cari se rașimă „idea de stat maghiar.“ D-l Beksics și de astădată se face ridicul prin unilateralitatea sa și exclusivismul său de rasă, care a devenit dogma tuturor șovinistilor începând de sus dela guvern până jos la cel din urmă petecăr ungar.

„Infrățirea“, ce se dăce, că au făcut-o Sașii cu Ungurii în „Sachsstag“-ul lor de dăunăci nu e tocmai așa de înche-gată cum și-o închipuesc „miloșii“ noștri ocărmitori. „Kronstädter“ Ztg.“, organ național săsecu, vorbindu despre vocile presei de diferite colorii privitoare la noua întorsătură în politica Sașilor, între altele dăce, că nu ia în nume de rău părerea nefavorabilă a foilor naționale române, dăr cu atât mai puțin este îndesulit cu laudele ce le fac diarele unguresci „Sachsstag“-ului. Părerea nefavorabilă a celor dintăiu, ori câtă este ea de nedreptă, dăr cuprinde mult, și Sașii multu pot învăța din ea; er lauda celor din urmă e de natură a nasce cele mai mari ingrijiri. După ce polemizează cu foile românesce asupra aserțiunii, că poporul săsecu a încetat de-a mai forma un partid poli-

tic și de-a apăra interesele naționale, „Kr. Ztg.“ constată, că Sașii nu-și pot sacrifica politica lor națională, er ingrijit trebuie să fiă pentru-că nu s'a întemplat nimic, ca ei să potă uita ceva din ce Ungurii au păcătuit contra lor. „Kron. Ztg.“ n'asteptă dela guvernul Szapary mai mult ca dela guvernul Tisza și astfel „acele câteva vorbe dulci“, ce le-au scris diarele unguresce despre Sași, nu sunt destul pentru a face să dispară neîncrederea adănc înrădăcinată.

„Kolozsvar“ dela 3 Iulie se încercă se polemizeze cu foia săsecu din Brașov și dăce, că să lase la o parte frazele generale și neîncrederea, căci cu de-acestea nu se ajunge departe. Să ne întorcem mai bine la amănuntele programului popular, dăce „Kolozsvar“, și la munca deja începută, și în decursul căreia se va vedea ce e de făcut, ca să i-se potolască supărarea lui „Kr. Ztg.“

Vorba aluia, prietinelu 'ți pune capul.

Dinafară. Celu mai însemnat eveniment în Balcani este fără îndoială mărtea prin glonță a maiorului bulgar Panița. Despre Panița se știe, că a plănit împreună cu mai mulți ofițeri bulgari un atentat la viața principelui bulgar, o conjurație, având de scop să facă o lovitură de stat în Bulgaria, să detronizeze pe principele și să doboră guvernul lui Stambulov. Conjurația însă n'a reușit, er capul ei, maiorul Panița, a fost prins și întemnat. În Maiu a. c. tribunalul militar din Sofia a pertractat procesul lui Panița, l'a judecat la mărte, dăr totodată a propus principelui schimbarea pedepsei de mărte în pedepsă de 15 ani închisore. Principele însă, se dăce, că n'urma presiunilor din afară, n'a fost aplecat să schimbe pedepsă și dăr a subscris sentința în virtutea căreia Panița a fost împușcat. În 28 Iunie n. la 10 ore dimineață el a fost dus, într'o trăsură închisă și însoțit de un gendarm, în tabăra de lângă Sofia, locul osândirii. Dându-se jos din trăsură, Panița și-a legat el însuși ochii mergând cu pași îndesați spre lemnul de care a fost legat. Un pluton de 21 ostași aștepta cu puștile încercate momentul, în care ofițerul va comanda focul. Înainte de ce s'ar fi auzit acest semnal Panița a strigat cu voce înaltă „Trăiescă Bulgaria“. În momentul acesta se auzi semnalul „foc“. Panița cădu numai decât ciuruit de 21 glonțe, dintre cari 16 i-au nimerit partea superioară a corpului. Cadavrul lui a fost predat nevestei sale spre înmormântare.

Înainte c'o di de această întâmplare prințul Ferdinand al Bulgariei a pără-

șisit Bulgaria, lăsându pe ministrul Stambulov loțiitor al său. Călătoria acesta a principelui se aduce în legătură cu împușcarea lui Panița și după cum susține o foie rusă principele a plecat din țară nu ca să-și caute sănătatea, după cum se dăce, ci ca să-și mântuieșcă pielea. Despre executarea lui Panița „Figaro“ din Paris dăce, că ea s'a întemplat numai pentru ca Stambulov, actualul ministru-președinte bulgar, să scape de el. Dăce Tarul, dăce „Figaro“ nu va trage la răspundere pe culpabil, atunci nimenu nu-i mai este iertat a se îndoi în iubirea lui de pace. „Republique Francaise“ dăce, că mărtea lui Panița de sigur va afla un răsunător. Dăce astfel crede Austro-Ungaria și aliații ei, că pot storce recunoșcerea principelui Ferdinand, atunci Franca, Rusia și Turcia vor desfășura o opoziție neîmpăcată față cu această purtare. „Temps“ dăce, că sângele vărsat va sgudui poziția lui Stambulov, căci „e păcătoșă slăbiciunea principelui și slăbiciunea ministrului său.“ Într'aceea sciri sosite din Sofia prin București spun, că Rusofili au început deja a lucra printre mulțimea dela sate. Guvernul bulgar a luat măsurile cele mai arpe, ba se anunță chiar, că în Sofia, Filipopol, Ruseiucă, Șumla și Plevna s'a introdus starea de asediu.

În zilele trecute guvernul bulgar a înaintat o notă Porței, prin care cere dela Turcia recunoșcerea principelui Ferdinand și încetarea persecuțiilor contra Bulgarilor din Macedonia. Privitor la această notă se scrie din Constantinopol, că în zilele din urmă divanul a ținut mai multe consultări. Intre altele s'a propus, ca afacerea s'o comunice cu toate guvernele interesate totu printr'o notă încredințându-le acelora deslegarea cestiunei. Propunerea acesta însă n'a primită majoritatea.

CESTIUNEA GIMNASIULUI DIN BEIUȘU
și a
ȘCOLERILOR DELA NIRU.

Unu cuvânt, către părinții, membrii Consistorului plenar!

Convocarea la Consistorul plenar s'a trimis.

Nu numai toți asesorii consistoriali, ci și protopopii și administratorii protopopesci sunt provocați prin ea, ca — „putându face, neșmintiți“ să se prezenteze*) în această adunare, ce se va ține la 7—8 Iulie, în care între altele se vor lua la dezbateră cestiuni ponderose.

*) Cu alte cuvinte: să facă totu posibilul ca să nu absenteze. R. d.

— „Doră nu vrăi să mămăncă?“
„Nu vrăi să te mămăncă“ răspuse mărta, „fără vrăi să mă hrănesc din tine.“

— „Dacă am auzit“, dăce șorecele de pădure, „că popa înainte de-a se apuca de spovedaniă dăce Tatăl nostru, și apoi spovedesce.“

„Hei, fătul meu, dacă eu dăce Tatăl nostru mămăncându“, răspuse mărta, începând să-i rōdă piciorle șorecelui de pădure.

Și a totu ros până a mămăncă pe bietul șorece, care s'a lăsat să fiă dus de valul violesugului.

„Așa voru păți-o și Sașii“, șfârși badea Spunebine dăce „de frica noastră se spovedesce ocărmitorei unguresci!“

R.

Știința bunului Ricard
său
calea către fericire
(Fine.)

III. „Sunt de ajuns, amicii mei, câte v'am spus despre muncă și grija ce caută să aibă cine-va de ale sale; însă pe lângă

dăensele, mai trebuie să fim și economi, decât vrem să ne asigurăm folosul muncii. Celu ce nu știe să-și sporască economia, cu câtă își mărește averea, mărte fără nici un ban, după ce a lucrat necurmat în tota viața. Cu câtă mai grasă va fi culmea, dăce bunul Ricard, cu atât mai slabă va fi testamentul. Multe averi se risipesc îndată când femeile își lasă furca și războiul, ca să ingrijescă de cėiu și de cafea; er bărbații își părăsesc secura și ciocanul, ca să se dea la petreceri. Dăce vrăi să fiți avuți, nu învățați numai cum se adună ci și cum se păstrează și înmulțesce. America n'a înăvuit pe Spaniol, pentru-că cheltuielile le-au fost mai mari decât foloșele.

„Părășiți dăr cheltuielile nebune, și vă veți plange mai puțin de asprimea timpilor, de greutatea dărilor, de împovărarea traiului, căci precum dăce bunul Ricard, femeile, vinul, jocul, de cărți, și reua credință împușinăză averea și adaugă trebuințele. Costă mai multă întreținerea unui vițiu, decât creșterea

a doi copii. Veți dăce, pote, că puțină cafea, nițel cėiu din când în când, o mėsă ceva mai alasă, vestiminte mai frumoșe, o mică petrecere câte-odată, nu potă ave urmări vătămătoare. Ei bine aduceți-vă aminte de ceea ce dăce bunul Ricard: puținul, repetat de mai multe ori, face multul. Feriți-vă și de cheltuielile mici, căci e de ajuns o găurice, ca să încece o corabiă. Luxul și mărteala alasă duc dreptu la cerșitoria: nebunii dau ospetele și înțelepții le mămăncă.

„Ecă-vă toți adunați aci, la o vândare de mici obiecte și curiosități prețioșe. P'acestea le numiți voi foloșe, bunuri, fără a cugeta, că pentru unii din voi, ele vor dă născere la multe rele. Credeți că se vor vinde mai pe jos decât au costat și, pote, mai pe nimica; însă decât nu vă sunt neapărate, pe ori ce preț le-ați cumpăra, totu scumpe vor fi. Aduceți-vă aminte de ceea ce mai dăce bunul Ricard: de vei cumpăra ce ție de prisos, nu vei întârzi de a vinde și ce ție de trebuință. Cu-

getă totdeauna, mai n'ainte de a profita d'o cumpărătoare efimă, căci efimătatea este adesea anăgitore și strimtorându-vă într'altele, v'aduce mai multă pagubă, decât folos. Pe mulți i-am vădă sărăciți, numai pentru că au cumpărat efimă. Ei o nebună să-și cheltuesc banii, ca să cumperă o cămăș. Cu tōte astea nebunia se repetă în tōte zilele. Înțelepții învăț din nenorocirile altora; nebunii pră rară devin înțelepți prin chiar suferințele lor. Cunosc un om, care spre a-și împodobi umerii, a rămas flămând, lăsându-și familia să trăiescă mai fără pâne. Mătăsurile, atlețele, penele, giuvaerurile și catifelele, precum dăce bunul Ricard, stingă focul culmei. asemenea lucruri, departea d'a fi nevoi ale vieții, abia se pot lua ca nisce înlesniri. Astfel trebuințele factice și de prisos ale omenilor au ajuns mai numeroșe decât trebuințele naturale. Din o sută de scăpătați, abia se află unu singur adevărat sărac. Prin aceste destrămări, omenii de ore-care însem-

Se impune acum la rëndulü s'eu întrebarea, care este scopul, și care pöte fi rezultatul acestei intriniri a senatului diecesei? Este öre scopul, ca guvernul diecesanü s' 'și „justifice“ procederea în cauza gimnasiului din Beiușü? S'eu că într'adev'ëru e aplecatü a asculta sfatulü și p'ărerile preoților diecesanü în cestiunea limbei liturgice amenințate, atâtü în gimnasiulü din Beiușü, câtü și în scölele populare, cestiune pentru noi de însemnătate vitală?

În cazulü primü rezultatulü nu multü importă.

Nu multü importă întrebarea, că cine este de vină atunci, când nefericirea apasă o națiune întregă și când numai dela o acțiune um'ëru la um'ëru putemü aștepta vr'unü rezultatü. Cu imputări pentru cele petrecute nu vomü ajunge la nimicü. Decă într'adev'ëru s'a făcutü vr'o greșelă o s'ëmtü cei ce au făcut'ö și în locü de imputări, s'le dămü ocaziune s'și pötă repara greșelă. Nu ne va ajuta nimicü espunerea modurilor, prin carü cređut'au, că vorü scäpa iustitutulü de perire, la care ađi e și mai multü espusü, ci ceea ce ne va ajuta și ceea ce ceremü este, s' se caute și s' se afle modulü prin care s' putemü scäpa scölele nöstre periclititate.

La casü. când în Consistoriulü plenarü s'ar face numai justificarea procederei guvernului diecesanü și pentru viitorü nu s'ar face nimicü, atunci amü ajunsü la ridiculositate, căci trebuie s' se scimü, că cele petrecute până acuma suntü numai începutulü durerilorü. Prin introducerea limbei maghiare în clasele superioare ale gimnasiului din Beiușü și în scölele populare din Nirü, pocalulü suferințelorü nu s'a golitü. Molochulü nicidecum nu s'a săturatü cu jertfa prestată, precum nu s'a îndestulitü cu amovarea celorü trei profesori nevinovați și nepătați în ce privesce patriotismulü, ci va cere totü mai multü și mai multü.

Și nicı că se mai pöte opri pe calea apucată, pentru-că ori și care laicü în cele didactice și pedagogice pöte observa anomaliace este înfaimösa ordinațiune ministerială, lăsändü ea limba romänă ca limbă de propunere în clasele inferioare, unde se pune fundamentulü cunoscințelorü mai înalte, unde se însușescü terminii, de carü se

folosescü scolarii în deslegarea temelorü mai grele din clasele superioare, unde pe basa pusă în cele inferioare se zidesce mai departe, der în înțelesulü ordinațiunei, în altă limbă!

Limba de propunere una trebuie s' fiă în töte clasele, s'eu de nu, se periclitözä rezultatulü ostenelelorü, căci precum spunü cei carü edifică: decă basa, fundamentulü nu este cor'ëspond'ëtorü clădirei, ce se rađimă pe elü, edificiulü se ruinează.

Despre aceea, că ce limbă pöte și trebuie s' fiă limba de propunere în gimnasiulü din Beiușü, mai pöte fi öre îndoiälă?

Scimü cu toții, că basa creșterei adev'ërate este creșterea în limba maternă, adecă creșterea făcută în spiritü cor'ëspond'ëtorü geniului poporului. Cultură adev'ërată numai acolo pöte s' esiste, unde ea s'a căștigatü în spiritulü naționalü, asta vr'ë s' d'ică și devisa pedagogilorü maghiari „nemzeti nevelés“.

Cu ordinațiunea ministrului și prin activitatea guvernului, Românii suntü lipsiți de acestü modü alü căștigării culturale adev'ërate și în specialü cu institutulü din Beiușü puterea nu pöte sta în locü, ci trebuie s'eu s'și retragă fatala ordinațiune și limba de propunere în töte clasele s' fiă eräși cea romänă, s'eu va merge mai încolo pe calea începută cu atäta succesü, care cale putemü vedé, și fără a avé spiritü profeticü, unde se va fini.

Institutulü din Beiușü numai printr'ö acțiune energică se mai pöte scäpa din ghiarele inamicilorü și acțiunea acesta o așteptämü dela părinții consistorialii.

Și aici r'ëspundemü la întrebarea a doua, că adecă Consistoriulü plenarü s'a convocatü, ca s' se ceră sfatulü și p'ărerea b'ëtränilorü diecesani în „cestiuni de mare însemnătate.“

Acum părinții consistorialii, aceia dintre protopopi și administratori protopopesci, carü au cerutü **sinodulü**, s'eu vorü fi consecuenți în activitatea lorü și vorü stărui pe lângă convocarea sinodului generalü, care este singurulü locü, unde se potü desbata lucruri atâtü de ponderöse, s'eu că vorü face, ca protopopii decorați, că vorü tăcé și vorü lăsa lucrurile s' decurgă în modulü de până acuma și nu vorü lăsa s' fiă conturbați în liniștea lorü trupescă și sufletescă cu nisce

lucruri atâtü de „bagatele“ pentru ei, până odată li-se vorü deschide ochii s' vedă prăpastia, unde a ajunsü biserica și națiunea prin nepăsarea lorü, și se vorü trezi eräși a treia đi după scripturi!

Consistoriulü plenarü nu representă diecesa întregă, și decă totuși e chiămatü, acesta e unü semnü, că bunulü Episcopü ține contü de dorulü generalü, doresce mângăierea fiilorü s'ei.

Trebuie luminatü Părintele, că a apucatü o cale eronată, pe care plecändü, activitatea lui nu pöte s' producă nimicü durabilü și salutarü pentru biserică și națiune!

Er pentru casulü, când pe lângă totă stăruița protopopilorü, majoritatea membrilorü acestui Consistoriu ar primi asupra sa sarcina responsabilității, pe care numai diecesa întregă ar puté-o suporta, și s'ar primi Consistoriulü plenarü ca forü de desbatare pentru cestiuni atâtü de însemnate, le d'icemü părințilorü, carü se vorü aduna:

Suntü unele momente în viața omului, carü o dirigü și decidü asupra ei, momente, carü nu se potü sterge nicı-odată. Viața națiunilorü, chiar ca viața ömenilorü singuratici, e plină de asemenea momente, numai cu acea deosebire, că la națiuni anii se numără în seculi și momentele sună pentru poporulü întregü. Astfelü de momente însemnate au s' urmeze pentru nemulü nostru în convenirea Vöstră, unde se va hotări asupra obiectului celui mai scumpü, a limbei nöstre romäne liturgice, fără de care nu există, nu pöte exista biserica, căci unü darü puternicü alü spiritului sântü e darulü limbei, ce li-s'a datü pentru întâia öra Apostolilorü, când au vorbitü celorü adunați în Ierusalimü așa, că toți i-au priceputü. Acestü spiritü s' V'ë lumineze mințile, ca s' vorbiți așa, s' V'ë putemü înțelege cu toții, s' vedemü că lucrați într'ö töte pentru binele și înaintarea bisericeii, strinsü legate de binele și cultura poporului. Ochii tuturorü Românilorü suntü ațintiți asupra Vöstră, și așteptă cu dorü s' se manifesteze în faptele Vöstre puterea spiritului sântü, a spiritului iubirei, tăriei și alü dreptății!

Dumnezeu și sfânta cruce s' ne ajute! Unü preotü.

SCRILE ȚILEI.

Esamenulü de calificățiune pentru învățătorii la consistoriulü din Aradü s'a începutü Marți în 19 Iunie v. dimineța la 8 öre. Esamenulü, după cum ni-se scrie, l'au depusü cu succesü învățătorii: Ioanü Huiu, Romulü Bortošü, Petru Popa, Petru Munt'entü, Georgiu Bujiganü, Stefanü Stanü, Solomonü Jurcöne, Dimitrie Nadabanü, pedagogulü absolutü Georgiu Stoianü, teologii N. Telescu și Enea Joldea, și învățătoarea Alexandra Rusü.

Listele aleg'ëtorilorü dietali compuse pentru acestü anü se potü vedé în biroulü d-lui viceșpanü de aici și în casa satuluiü fiă-cărei comune din comitatü dela 5—15 Iulie, până când au a se face și reclamațiunile, er observațiunile asupra acestorü reclamațiuni se potü face dela 16 până la 25 Iulie. S' fiă der cu b'ăgare de s'ëmă cei ce intrunescü condițiunile de aleg'ëtori, ca s' nu fiă șterși din liste, pe baza căroră se facü și alegerile în comună și comitatü.

Oficiulü de dare crășenescü face cunoscutü, cumcă listele, în carü suntü taxați de cătră direcțiunea financiară cei supuși la darea după agonisälă (căștigü) de clasa a III-a, adecă toți industriașii, meseriașii, neguțătorii mari și mici de totü soiulü, cei cu profesiunile libere etc. etc. suntü depuse în decursü de 8 zile dela 5—12 Iulie st. n. a. c. la acestü oficiu și fiă-care pöte s' le vedă ca s'și facü observațiunile sale asupra tăxării înaintea comisiunilorü de dare. În num'ërulü de Lunü vomü aduce publicațiunea întregă.

O întâmplare îngrozitoare s'a petrecutü la Făgărașü în s'era țilei de 1 Iulie n. c. Anume fameia mașinistului evreu Waltmann de acolo au aruncatü în fântăna din cimiteriulü bisericeii romäne gr. cat. 4 copii ai s'ei și pe urmă s'a aruncatü și ea în fântänă. Copilulü celü mai micü care era încă sug'ëtorü, a muritü, er ceialăți trei copii împreună cu mama lorü, după cum ni-se scrie, au fostü scöse din fântänă prin curagiosulü Romänü Nicolae Etveșiu, care auđindü strigătele copiilorü, grăbi a sări în ajutorulü lorü.

Tergulü de ț'ëră. În comuna Poiana, comit. Sibiiu, cerculü protopretorialü Mercurea, s'a statoritü tergulü de ț'ëră și anume: pe 9 și 10 Iulie tergulü de de oi, pe 11 și 12 tergulü de vite cornute și cai, er în 14 Iulie 1890 c. n tergulü de ț'ëră.

nătate cadü în s'ërăciă și suntü nevoiți s' alerge la aceia, pe care'i desprețuiau mai'nainte, der carü au sciutü s' se sustină prin muncă și economiă, ceea-ce invederözä đisa „Almanachului,“ că unü simplu plugarü pe picidrele lui e mai mare decâtü unü nobilü în genunchi. Tocmai cei ce se plângü mai multü au moștenitü, pöte, o avere însemnată; însé, fiind-că n'au cunoscutü mijlöcele prin care fusese adunată, și-au đisü: „e điuă și nicı-odată nu va'nopta; o chiel-tuielă atâtü de mică, la o stare ca a mea, nu merită nicı s' m'ë gândescü la d'ensa!“

„Copii și nebunii, cum prea bine đice bunulü Ricard, își închipuescü, că două-đeci lei și două-đeci de anü nu se sf'ërșescü nicı-odată. Der, totü scoțendü din pungă fără a mai pune într'insa, îndată i-se dă de fundü, ș'atunci... când scăcă fântăna, se cunöce și prețulü apei. Öre nu l'ar fi pututü cunöce de mai nainte, dec'ar fi voitü? Vreți s' sciți câtü prețuescü banii? Mergeți și cercați s' v'ëmprumutați.

Cine se duce s' se împrumute, se duce s' se umil'escă. Totü asemenea se întâmplă și împrumutătorilorü, când cerü înapoi ce au împrumutatü. Der s' lăsämü töte astea la o parte, și s' vorbimü despre alt-ceva.

„Bunulü Ricard ne spune förte înțeleptesce, că dorința desmătatü de a s'ëm'pödobii este o adev'ërată nebuniă. Mai nainte de a'ți întreba gusturile, cercetözäți punga. Mândria este unü cerșitorü, care face totü atäta sgomotü, ca și nevoia, der care e și mai nesățiosü. De cumperi unü lucru frumosü, itü vorü mai trebui alte đece pe lângă d'ensulü, ca podöba s' fiă deplină, pe când e multü mai ușorü s' n'läturü prima fantasiă, de câtü s'ëm'pacü pe töte cele-lalte care vinü după d'ensa. Unü scäpätatü, care se främ'entă s' imite p'unü avutü, este totü așa de nebunü, ca și bröscă din fabulă, care se opintia s' se umfle câtü boulu. Corăbiile cele mari potü pluti pe oceane, pe când luntrișöarele trebuie s' se ținü pe lângă ț'ermuri. Nebuniile de felulü acesta îndată suntü pedepsite, căci

îngămfarea, care prändesce cu vanitatea, cinözä cu disprețulü. Omulü înfumuratü mănăncă dimineța cu abundanța, la prändü cu neaverea și s'era cu rușinea. Ce căștigämü, până în cele din urmă, din plăcerea deșertă de a străluci, care ne face s' trecemü prin atâtea pericole, s' răbdämü atâtea neajunsuri? Ea nu ne pöte nicı păstra săn'etatea, nicı îndulci relele, nicı spori meritul personalü; din contră, nasce invidia și aduce ruina stărilorü. Ce este unü fluture? Nimicü alta decâtü o omidă înaripată: etă ce este și s'raculü înzoronatü!

„Öre nu este o nebuniă s' te îndatorezi pentru asemenea lucruri de prisosü?! La v'ëndarea de astăđi, sunteți päsuiți cu plata pentru șese luni de ț'ile: pöte că acesta a și îndemnatü pe unii s' vină a cump'era câte ceva, fiind-că, neav'ëndü bani gata, vorü s'și împace gustulü, fără a scöte nimicü din pungă. Der cugetați voi bine la ce faceți, când v'ë îndatoreți? V'ë gândiți öre că dați altuia drepturi asupra libertății

vöstre? Decă n'ati puté plăti la termenü, v'arü fi rușine s' mai dați ochi cu creditorulü; v'ati schimba fața, când i-ati vorbi; ati alerga la iertăciuni înjositoare; încetulü cu încetulü, v'ati perde sinceritatea ș'ati ajunge s' v'ë desonorați prin minciunile cele mai invederate și demne de disprețuitü; căci, precum đice bunulü Ricard, decă alü doilea vițiu e s' minți, celü dintăiu e s' te îndatorezi. Unü omü liberü nicı-odată n'ar trebui s' roșescă, nicı s' se témă d'a vorbi ori și cui, și de a'lü privi în față; adesea însé s'ërăciă stinge și curagiulü și și virtutea. E cu neputință ca unü sacü golü s' stea în susü.

„Ce ati crede voi despre unü rege s'eu despre unü guvernü, care v'arü opri, printr'unü ordinü ori printr'ö lege, s' v'ë îmbrăcați ca cei mari, sub pedepsă de închisöre, de amendă s'eu de bătaia? Ați r'ëspunde, că sunteți liberi, că aveți dreptulü s' v'ë investm'entați cum puteți și cum v'ë place, că o asemenea lege ar fi absurdă, că re-

Carte aprobată. „Gramatica limbii române“, întocmită pentru școlile medii și civile, de Nicolau Pilăia, profesorul la gimnaziul mare public român de confesiunea gr. or. din Brașov, în (editura lui Theodor Alexi în Brașov) a obținut în a doua ediție aprobarea Ministerului r. ung. de culte și instrucțiune publică prin decretul sub Nr. 43,235 de dato 7 Decembrie 1889. Autorul face atente pe On. Direcțiunea școlară, unde este introdusă numita carte, că exemplarele din edițiunea întâia nu se mai pot folosi în școală.

**

Postul de învățător. Subscrierul are lipsă cu 1 Septembrie a. c. de un învățător suplent, însărcinat cu propunerea obiectelor prescrie pentru clasele I și II, respective despărțimintele 1, 2 și 3 ale școlii române gr. c. confes. din opidul Șomcuta-mare. Salarul anual e 200 fl. v. a. plătit de mine în rate lunare postcipative, din care sumă alesul va avea încălzi sala de învățământ pe timpul prelegerilor. După serviciul de probă, alesul va fi întărit din partea autorităților școl. competente. Cererile sunt a se adresa subscrierului până în 30 Iulie st. n. a. c. provădate cu următoarele documente: 1) Carte de boțez. 2) Atestat despre absolvirea preparandiei și Diploma de calificare. 3) Atestat despre purtarea morală și serviciul de până acuma. 4) Atestat, că în casă de lipsă ar putea implini și serviciile cantonale. Cei ce pricep muzica, notele și industria de casă, vor fi preferați. — Șomcuta mare (Nagy-Somkut p. u. loco), 20 Iunie 1890. Eliu Popu cantor-învățător.

**

Balul și concertul va arăta junimea academică română din Chior și comitatele vecine, dimpreună cu inteligența română din Șomcuta-mare, la 24 Iulie n. c. în Șomcuta-mare. Venitul este destinat pentru corul plugarilor români de acolo. Președinte: Vasiliu Dragoș; Cassar: Alesandru Buteanu; controlor: Georgiu Micu; secretar: Simeon Meciu. În comitet sunt următorii membri: Ioan Anca, Alesandru Baban, Gavriil Berinde, Nicolau Bosga, Emiliu Bota, Laurențiu Bran, Vasiliu Buteanu, Demetriu Cionca, Demetriu Cupșa, Dr. Iosif Farcaș, Isidor Hangea, Alesiu Hossu, Nicolau Hossu, Ioan Hossu, Iuliu Lemenyi, Ioan Lengyel, Sigismund Lengyel, Victor Marcu, Ang. Moldovan, Georgiu Moldovan, Iuliu Moldovan, Vasiliu Napu, Nicodim Paul, Eliu Popu, Vasiliu Popu, Demetriu Savu, Alesandru Șimon, Simeon Szabó, Nicolau Tincu, Vasiliu Vaida. Prețul intrării de persoană: 1 fl. 50 cr.; pentru

familia constatătoare din trei membri 3 fl.; dela trei membri în sus de fiă-care membru 1 fl. Inceputul la 7 ore seara. Pentruca încurajarea se poate efectui cu totă promptitudinea, doritorii de a participa sunt rugați a avisa pe d-lu Vasiliu Buteanu, teolog în Șomcuta-mare. Ofertele maritimose și suprasolvi-rile se vor primi cu mulțămă și se vor cuita pe cale diaristică.

Esamene la sate.

Reghinul săsesc, Iunie 1890.

Onorată Redacțiune! Ziua de 25 Iunie n. c. a fost o adevărată zi de sărbătoare pentru Românii din Reghinul săsesc și giuru, fiindcă în acea zi s'a ținut esamenul cu pruncii dela școlile române gr. cat. din acest opid, cari școle le-au frecventat tinerii români de ambe secsele, nu numai din Reghinul săsesc, ci și din giurul lui, ba încă și din depărțări însemnate. Edificiul școlar era înfrumusețat, atât din afară, cât și din lăuntru, cu verdețuri și cununii de flori.

La 8 ore dimineața s'a început esaminarea pruncilor sub presiunea P. On. D-nu Protopopu gr. cat. Petru Uilăcanu. S'au esaminat mai întâi copiii din clasele I și II. normală cu d-lu învățător Mihailu Pascu. Esaminarea acestora a durat până după 10 ore a. m., când se încep esamenul cu elevii din a III. și IV-a clasă normală, cărora li-a propus exemplarul învățătoru, d-lu Georgiu Maior, care, deși înaintat în etate, a dat probe în ziua de astăzi, că este unul dintre cei mai strădălnici învățători români.

Pe lângă inteligența română din acest opid de ambe secsele, a mai luat parte la esamenul un număr frumos de ascultători, nu numai din loc, ci și din împrejurime.

Considerând răspunsurile esacte ale pruncilor, materia cea multă, ce s'a propus în aceste școle, numărul cel mare de diferite operate ale elevilor, cari împodobiau masa școlii, cu dreptul cuvânt se poate dice, că spesele, ce le-au avut părinții cu susținerea copiilor la această școală, nu au fost zadarnice, mulțămă amintirilor d-ni învățători, cari sunt la înălțimea chiamării lor.

Cătră 2 ore p. m. Prea On. D-nu Protopopu, prin o cuvântare frumoasă și acomodată, încheie esamenul, laudându și mulțămindu atât d-lor învățători pentru zelul cel mare, ce l'au arătat, cât și publicului, ce era de față, îndemnându-lu cu totă puterea cuvântului ca să se intereseze de creșterea tinerelor odrasle românești, cari sunt stâlpii viitorului bisericii și națiunii noastre. P.

Bălanu (Sălagiu), Iunie 1890.

O școală bună se poate asemăna cu o lumină, ale căreia rațe străbat până și în coliba cea din urmă. O asemenea lumină este și școla noastră populară gr. or. din Bălanu, precum se poate vedea acesta din rezultatul esamenului din 12 (24) Maiu a. c., al cărui decurs voiesc prin acesta să-l arăt cetitorilor „Gazetei.“

Mai de dimineață, ca de obicei, s'a început sfânta liturgiă, cu care ocaziune d-lu preot Iónu Giorgea senior țin, o cuvântare frumoasă, în care arată însemnătatea cea mare, ce o are un învățător bun pentru fiă-care om. Corul în biserică l'a format învățătorul cu școlarii săi, er apostolul l'a cetit — bine și respicat — o fetiță de 8 ani.

După eșirea din biserică, urm esamenul, la care erau de față 28 școlari din școla de repetițiune și 66 din școla de toate dillele, dintre aceștia vre-o 36 erau numai începători, unul mai mic ca celalalt.

Școla era frumos împodobită, la poartă cununii de flori și verdețuri, în mijlocu cu inscripția: „Bine ați venit!“ la ușa școlii asemenea, pe masa din mijlocu școlii un pahar cu flori, clasificările școlariilor, scrisorile de probă cu temele stilistice etc., er pe o altă masă se aflau pălării de paie și coșerci de nuele, pe cari se aflau bilete cu numele școlariilor cari le-au lucrat.

Mai întâi vrednicul învățător Simeon Rotariu cântă cu școlarii săi „Împărate cereșcu“, Rugăciunea Domnului și un cântec școlastic, după care un școlar de 9 ani salută pe oșpeți prin o vorbire potrivită, er o fetiță de 8 ani, după câteva cuvinte de mulțămă în numele școlariilor, dete câte un buchet de flori la amândoi preoții, cum și d-lui notar Vasiliu Oprișu, care este un nobil sprijinitor al acestei școle.

După acestea se încep esaminarea. Învățătorul provocă mai întâi pe copiii din despărțământul superior și celu de mijlocu ca să lucreze din capul lor câte o temă stilistică — o epistolă sau narațiune, după gradul lor de dezvoltare. Până ce aceștia lucrau în tăcere, cu cei mici se continuă esamenul. Copii dedeau minunate răspunsuri în propozițiuni întregi, analizau propozițiuni, despărțindu-le în cuvinte, cuvintele în silabe, er silabele în sunete. Copii mici, abia de un an la școală, sciau scrie singuratic cuvinte pe tablă cu creta, cum și pe tablile lor, și încă corect. Se esamină și din catechismu, istoria biblică și calculare. Apoi școlarii din anul al 2-lea cetiră din abecedariu cu tonu tare și forte la înțelesu, apoi exerciții limbistice, verbal și în scris. Învă-

torul adună lucrările școlariilor din anul 3-lea și le puse pe mesă, apoi puse școlariilor întrebări din Religione, Matematică, Geografie împreună cu Istoria, arătându pe bărbații cei mai însemnați ai Românilor; Istoria naturală, Botanică, Economie: stupărită și pomărită. În toate copiii au arătat cunoscințe relativ admirabile.

În urmă copiii din cele două despărțiminte mai înalte declamă diferite poezii, urmă apoi un dialog despre sorțea beutorilor, după care se împărți între școlari premii de 2 fl. dăruți de d-lu notar. Esamenul se termină la 12 ore, er dela 12 până la 1 ora p. m. se esamină școlarii din școla de repetițiune, cari asemenea n-au umplut inimile de bucurie prin răspunsurile lor.

Gratulându bravului învățător Simeon Rotariu, încheie dicându confrăților săi: „Mergeți și faceți asemenea!“

Ioan Bistrițenu,

membru al comitetului parochiu.

Chizdia, (comit. Timișu), Iunie 1890.

On. D-le Redactor! Cetind în foia D-voastră despre sporiul ce l'au secerat la esamenul școlilor populare învățătorii vrednici de chiamarea lor, nu pot să rămân nemișcat atât eu, cât și oricare Român bine simțitor și iubitor de nemul său. E mare bucurie pentru un popor a se putea lauda cu așa învățători, der și mai mare n-ar fi bucuria, când toți învățătorii noștri s'ar sili a seceră asemenea rōde; trebuie însă să recunoșcem cu durere, că se află și învățători, cari în loc să cultiveze mlădițele tinere ale nației noastre, date în grija lor, le lasă părăsite și uitându-și de sfânta lor chiamare, nu se gândescu nici la rēul ce-lu facu nației lor, nici la urmările triste, ce vor urma din nepăsarea lor.

În satul nostru Chizdia din comitatul Timișului s'a ținut esamenul cu copiii dela școla română gr. c. în 22 Maiu.

Școla noastră dela întemeierea ei, cam 50 de ani, până prin anul 1880 a fost o școală de frunte între celelalte școli populare din cercul Lipovei, povățuită fiind de învățători harnici și cunoscători de chiamarea lor, ale căror ostenele n'au rămas fără rōde bine-făcătoare și alu căror nume nu s'a șters și nu se va șterge din inimile noastre în veci. Dela an. 1880 începându, fiind învățătorii nestatornici, la școla noastră mergea înainte a început a scăde din ce în ce mai mult, și deca ne întrebăm, că din ce pricină, nu putem răspunde, decât, că învățătorii său n'au avut chiamarea de învățător, său n'au fost desțul de învățați, ceea ce a și fost

gele or guvernul ar fi tiranic. Și cu toate acestea voi vă supuneți de bună-voia unei asemenea tiranii, când faceți datorii pentru îmbrăcăminte luxosă. Creditorul are dreptul să vă ia libertatea, punându-vă la închisore, deca nu sunteți în stare să-i plătiți. Când cumpărați, puteți că nu vă mai gândiți la plată însu creditorii, precum dice bunul Ricard, au o mai bună memorie decât debitorii. Creditorii sunt un nemu de omeni superstițioși, nisce bunii observatori ai tuturor epocelor din calendaru. Ziua de plată vine când nici te aștepti și ti-se cere când nu ești pregătitu a o desface, său deca n'ai uitat datoria, terminul, care la început ti-se pare atât de lungu, la apropiere ti-se pare că s'a prea scurțat. Cred, că timpul, care are aripi la umeri, și-a pus și la calcăie. Păresimile sunt forte scurte, dice bunul Ricard, pentru că au să plătesc la Pascu. Cine se împrumută e sclavul împrumutătorului și vice-versa. Uriți acestu jugu, păstrați-vă libertatea și susțineți-vă

independența; fiți muncitori, economi și liberi.

„Pute că astăzi vă credeți într-o stare bună, care v'ar ierta îndestularea unor gusturi; însă până puteți, e mai bine să puneți d'o parte pentru bătrânețe și pentru dille de nevoie. Sorele dimineții nu ține totă ziua. Câștigul e nesigur și trecător, cheltuiela sigură și necurmată în totă viața. E mai ușor să faci două copțore, decât să ții pe unulu caldu: culcă-te der fără cină, decât să te scoli cu datorii. Agonisește cât poți și păstrează ce ai câștigat: etă adevăratul secretu de a preface plumbul în aur, și când veți posede această petra filosofală, fiți siguri, că nu veți mai plange nici de asprimea timpurilor, nici de greutatea impositelor.“

IV. „Așa ne învăța, amicii mei, drepta judecată și înțelepciunea. Cu toate acestea, nu vă credeți numai în muncă, economie și prevedere, lucruri d'altmintreala minunate, der cu totul nefolositoare fără bine-cuvântarea cerului. Cereți der cu

umilință această bine-cuvântare. Nu fiți nesimțitori cătră cei ce sunt astăzi în nevoie, ci consolați și ajutați cu bună-voia. Aduceți-vă aminte, că Iov căduse în cea mai cumplită sărăcie și că în urmă, prin credința și răbdare, ajunsese erăși fericit.“

„Acum nu vă mai spun nimic. Esperința este o școală, ale carei lecțiuni ne țin scump; der numai într'ensa pot învăța neînțeleptii, ba încă și aci pré puțin, căci precum dice bunul Ricard, poți să dai unu bunu consiliu, der nu și o bunu purtare. Cu toate acestea aduceți-vă aminte, că cine nu scie să asculte de consiliu, nu poate fi ajutat. Ascultă rațiunea, că altfelu cu amar te vei căi.“

Bătrânul Avram își termină cuvântarea, care fusese ascultată și pe deplin aprobată; der n'apucă să se misce din loc, și toți făcură altfelu de cum îi învățase. Începându-se vândarea, fiă-care cumpără câtu putu mai nebunese, cu toate spusele lui și cu totă temerea ce aveau că n'o să potă

plăti impositale. Vădău, că bietul om studiasse bine „Almanachurile“ mele și că aședase în oricine totu ce spusese eu de două-deci de ani asupra acestor materii. Desele mențiuni, ce totu făcuse despre mine, pe oricare altul l'ar fi făcut să casce de urit, însă vanitatea mea rămase forte împăcată, deși sciam bine, că din totă înțelepciunea, ce mi atribuia, nu era nici a deca parte a mea proprie, ci o culesesem și eu din maximele tuturor seculilor și tuturor națiunilor. Ori-cum însă, mă hotării să mă folosescu cel puțin eu de preceptele menționate și — cu toate că la început vream să cumpăr ceva, ca să mi facu o haină nouă — mă retrăseu, ca să mai portu câtva pe cea vechiă. Cetitorule, deca vei face și tu așa, vei câștiga cât și mine.

Ricard Saunders.

pricina, că nici unul n'a petrecut mai multă ca doi-trei ani ca învățător la școala noastră, ne aflându-i vrednici de slujba lor. Acum doi ani ajungându școala noastră fără învățător, ni s'a trimis de către mai marii noștri bisericesci un preparand absolut de Oradea-mare, cu numele *Georgiu Poenariu*, der numai ca suplent, lăsându ca peste un an, decât-lu vom afla vrednic de postul său, s'lu alegem pentru totdeauna; der și de astădată ne-am înșelat amar în așteptarea noastră, pentru că sus dîsul suplent nici în anul trecut, nici în anul acesta n'a arătat ceva spor, ba în anul acesta afară de unele obiecte esamenul a mers de tot rîu; cu desolire în cetire, socotă și economiă a arătat mai puțin spor, deși poporul nostru are cea mai mare lipsă de aceste obiecte astăzi, în viața noastră grea de economiă.

Mare ni-ar fi bucuria, decât am pute vedea școala noastră era în starea ei înfloritoare, în care a fost înainte de asta cu 8 ani. Nădăjdum în Dumnezeu și credem, că și mai marii noștri bisericesci, cari voesc binele nostru și înaintarea nației noastre scumpe, se vor îndura a pune capăt acestui rîu, care ne duce la perire sufletescă și trupescă.

Unul din cei ce au fost la esamenul.

De sub pîla Meseșului Sălăgiana, Iunie 1890.

Ca comisari ales din partea Despărțimentului XI al Asociațiunii Transilvane pentru protopopiatul Crasnei, după esamenul, despre care am raportat Dumineca trecută, luai parte la esamenul ținut în 13 Maiu în comuna:

Sigü, unde funcționează ca învățător *Petru Epure*; la esamenul s'au prezentat 17 prunci și 12 fete, un număr destul de mic, căci înscriși la școală au fost 111 prunci. Comisiunea cu durere a vădit, că nu numai poporul peste tot, ci chiar și antistia comunală s'a ferit a lua parte la esamenul. Nu se știe ce pîte în cauză, de în această comună de vre-o câțiva ani încôce cauza școlară tot îndereț merge. Scriitorul acestor rînduri își aduce aminte, că școala din Sigü acum a 15—20 de ani era între școlile cele mai de frunte, er astăzi, totu cu acel învățător, școala din Sigü e pusă între cele mai slabe din tractul Crasnei. Ar fi de dorit, ca atât învățătorul, cât și frunții comunei bisericesci și politice, dăndu mâna olaltă și lăsându toate neînțelegerile la o parte, să îmbrățișeze cu toții cauza sănă a școlii, căci altfel nu vom pomeni, că școala va ajunge acolo, de unde a început pe timpul azbuchelor. Scrisori de probă au fost espuse la esamenul numai 10, de altminte-lea destul de curate și cetibile. Abia au știut ceti mai bineșor 7 prunci și 2 fete, ceialți au știut ceti numai pe tabelele de pe pîrete și ceva din abecdarul. Școala e bună, însă necurată și nevăruită. La esamenul din comuna:

Malü, ținut totu în 13 Maiu după amez, din peste 100 prunci obligați la școală, s'au prezentat le esamenul abia 9 prunci și 11 fete. S'a constatat foarte puțin, ca se nu dîce nici un progres. Scrisori de probă au fost espuse 8, scrise foarte rîu și necurate, semn că pruncii abia știu scrie câte ceva. Cetitul încă a fost de totu slab, abia a știut unu singur prunci ceti mai bine. Se pîte dîce fără nici unu păcat, că din totu tractul a fost cel mai slab esamenul. Causa principală e învățătorul *I. Torma*, care ce-i drept, are calificațiunea recerută, der e foarte leșu față cu datorința lui de învățător, apoi dedat fiindu cu beutura de vinarsu, cu dîlele întregi nu se interesază de școală. Nu-i mirare decât și poporul, vădînd, că nu-i pentru ce, nu și-a trimis peste an pruncii la școală, cum s'a vădit acesta și în decursul esamenului, când întreatu fiindu unu prunci de câte-ori a fost la școală peste an, a răspuns, că „a doua ora cu amu“; apoi de unde

să aștepti progresu? Ce e dreptu, Rvd. D-nu protopop și vicaru nu i-a rămas datoru învățătorului, căci l'a dogenit aspru pentru neglijență și l'a admoniatu, că decât pe viitoru nu-și va implini cu acuratețe oficiul, va întreprinde pașii necesari pentru a-lu da afară din oficiul învățătorescu. Vom vedea, că ore sēmēnța aruncată nu a cădutu pe pîtră. Să sperăm însă, că învățătorul din Malü își va veni în ori, deșteptându-se din ameteală până ce nu-i prea tîrziu, acesta o dorește familia sa, acesta o poftesc de la dînsul națiunea, care-lu plătesce și din a cărei sudore trăesce.

După acest esamen, puțin măgulitoru pentru frunții comunei Malü și nemăngăitoru pentru sufletele celor ce așteptă renașterea prin carte a poporului român, ne-am mîngăiatu în ziua următoare, 14 Maiu, la esamenul din:

Cizeriu. Acestă comună, fiindu în drumu de țieră, are o școală pe câtu de frumoasă în afară pe atâtu de mîndră și puternică în instrucțiunea și educațiunea pruncilor școlari. Învățătorul *Nichita Lisca*, precum în anii de mai înainte, așa și în estu anu a dat dovede strălucite, că cauza școlii i zace mai multu la inimă, ca ori ce altă causă privată, deră nu mai puțin se interesază de cauza școlară neobositu notarü din locu D-lu I. Popü, care și cu ocaziunea luării esamenului a arătat unu interesu viu față cu progresul din școală, luändu parte până în fine la esamenul.

S'au prezentat 46 prunci și 19 fete, avändu scrisori de probă 51, și 15 elevi desemnari, era 20 de prunci au espus concepte stilistice de epistole scrise frumoșu și la înțelesu. Din studiile prescise s'a constatat progresu eminentu, cu deosebire pruncii s'au produsu bine cu cetitul corect și cu multe declamațiuni naționale bine alese și predate.

Aici se află și grădină de pomăritu lângă școală, destul de mare, er locu cultivat cu pomi nobili puțin; ne nutresce însă speranța, că pe viitoru vom pute constata și în această privință progresu îmbucurătoru. Edificiul școlii e foarte solidu, de pîtră, saia de propunere spațioasă, curățită și văruită bine, semn, că conducerea școlii e pusă în mâna unor omeni harnici și plini de zelu pentru binele și luminarea poporului român. Totu în acea zi la 11 ore s'a ținut esamenul în comuna:

Pria. La esamenul s'au prezentat 30 prunci și 29 fete; scrisori de probă au fost 27, curate și legibile. Învățătorul *Eli Ghilea* de astă-dată a dovedit cu multu mai îmbucurătoru progresu ca în anul trecut, și în totă privința se pîte dîce, că a fost la înălțimea chiamării sale. Din obiectele prescise s'a constatat progresu laudabilu, mai cu sēmă cetitul peste tot a fost foarte bun; cu unu cuvântu, din întrebările și răspunsurile precise ale pruncilor, s'a vădit, că învățătorul în decursul anului școlastic trecut a fost cu foarte mare stăruință față cu școala, ceea-ce numai spre laudă i pîte servi. Edificiul școlii e pomposu, zidit din materialu solidu prin sirguinta neobosită a parochului jubilaute, M. On. D-nu Vasiliu Marincășu, care de vre-o 52 de ani asudă în via Domnului cu zel neîntrecut. — După amez la 5 ore s'au esaminat pruncii din comuna:

Hurezü, fiindu de față la esamenul 24 prunci și 17 fete; scrisori de probă au fost espuse 24, curate și legibile. Învățătorul *N. Maximu*, precum în anii trecuți, așa și în estu anu, a dovedit, că e devotatu causei școlare. Din studiile prescise a arătat cu pruncii progresu bun; grădină de pomăritu încă se află cultivată bine. Edificiul școlii, edificat numai de vre-o 3 ani încôce, e de pîtră, foarte bun și corăspunătoru în totu privințele. Onoratulu preotu Grișoriu Simonü — carele acum a 51 ia rămasu bun dela această parochia păstorită de dînsul de vre-o 10 ani cu multu zel, — într'adeveru pîte fi fălosu de acestu așezămēt culturalü, ridicatü în urma stăruințelor sale energice.

Comisariulü.

Convocări.

Adunarea generală anuală a Reuniunii femeilor române sălăgiene este convocată pe 4 Augustu st. n. 10 ore a. m. în comuna *Supurulu de susu*.

Membrii Reuniunii și toți aceia, cari se interesază de cultura femeiei române, sunt poftiți să binevoiască a participa la acea adunare.

Clara Maniu,
președintă.

A. Cosma,
secret.

*

Tinerimea română din Reghinü și juru este invitată a participa în numărü câtu se pîte de mare la Ședința generală, ce se va ține Joi în 10 Iuliu a. c. st. n. la 2 ore p. m. în localitatea școlii române din Reghinulü săsescu. Ordinea de zi se va notifica la deschidere.

Reghinü, la 1 Iuliu 1890.

Georgiu Șandorü.

Raportu generalü

despre starea și activitatea „Reuniunii învățătorilor români Sălăgieni“ în decursul anului administrativ 1889—90.

În 3 Iunie n. c. s'a ținut în modulü celü mai sərbătoreșcu a 20-a adunare generală ordinară a Reuniunii învățătorilor români Sălăgieni. Acestă adunare, ținută în comuna Er. Hotoanü sub presiulü P. O. D-nu *Alimpu Barboleviciu*, vicarulü Silvaniei, a fost cea mai însemnată dintre toate adunările de până acum ale acestei Reuniunii. Cu această ocaziune d-lu *Vasiliu Olteanu*, învățătorü în Pericei, însărcinatü fiindu din partea presiului, ceti în față numărului publicü, ce era de față, unu raportu lucratu de d-sa, cu privire la starea și activitatea Reuniunii. Raportulü este de următorulü cuprinsu:

Onorată Adunare generală! În tîmna anului trecut s'au implinit 20 de ani, de când cei mai zeloși bărbați ai noștri, doritori de cultivarea noastră, a învățătorilor români sălăgieni, au făcutu cei dinteu pași pentru înființarea acestei Reuniunii, er în tîmna anului acestuia, în a 16-a zi a lui Octomvre, se vor implini 20 de ani, de când Reuniunea noastră este deja în viață.

Frumosü siru de ani este acesta, d-lorü membri, în viața unei Reuniunii romănesci, și noi cu dreptu cuvântu ne pîtemu mândri cu Reuniunea noastră, nu numai pentru-că ea este cea dinteu, care s'a ivitü pe orisonulü culturei populare naționale romănesci, ci și pentru numele frumosü, ce l'a dobenditü ea față cu toate reuniunile învățătoresci, ba chiar și față cu reuniunile străine din jurulü nostru.

Cuvine-se der, ca acum, în ajunulü aniversării de 20 de ani dela existența acestei Reuniunii, să facemü o scurtă revizuire asupra frumosului ei trecut și să vedemü, ce amü făcutu noi pentru înaintarea acestei Reuniunii și cari suntü fazele bune și rele, priu cari a trecut Reuniunea noastră în periodulü acesta de 20 de ani.

Avut'a, Domnilorü, Reuniunea noastră multe momente îmbucurătoare în viața sa, der a avutü de a suferi și lovituri grele, lovituri adencü simțite.

Prima lovitură grea i s'a datü Reuniunii noastre în anulü trecut prin trecerea din viață a fostului ei cassarü *Ioanü Selagiu*, care 7 ani funcționase ca învățătorü în Cătelulü românü și care cu multă sirguintă și abnegațiune și-a implinitü datorința sa față cu Reuniunea. Pîtrunși de viață recunoștință față cu memoria scumpă a lui, membrii Reuniunii, în numărü de vre-o 10 iuși, n'au întârziatü a lua parte la înmormântarea lui, s'vrșitü la 23 Iulie a. tr., cu care ocaziune membrii adunați formarü în onorea neuitatului defunctü unu frumosü corü, er doi dintre ei, anume Vasiliu Olteanu, învățătorü în Pericei, și Ne-

chita Lisca, învățătorü în Cizerü, prin câte-o vorbire ocașională arătăr meritele ce și le căștigase răposatulü atâtü ca învățătorü, câtü și ca membru și funcționarü alü Reuniunii, exprimändu adencü condolență din partea membrilorü.

O lovitură și mai grea decâtü această avü să sufere reuniunea noastră totü în anulü trecut — Augustu în 22 — prin răpirea din mijloculü său a meritatului ei vice-președinte *Gavrilü Trifu*, care timpü de 18 ani a fostü stēua conducătoare a acestei Reuniunii. Rana noastră este cu atâtü mai simțită, cu câtü știutü ne este, d-lorü membri, că bărbatulü despre care vö vorbescü n'a fostü răpitü din mijloculü nostru prin vre-unu destinü providențialü, ci a fostü răpitü prin cösa nedreptății, fiindü scosü din postulü de profesorü alü preparandiei de statü din Zelau și esportatü colo la Szabadka, departe-departe de noi, amicii săi.

Prin perderea d-lui *Gavrilü Trifu*, profesorü și vice-președinte alü Reuniunii nostre, amü perditü pe celü mai neobositü și mai meritatü factorü alü Reuniunii, bărbatü luminatü și în adeverü devotatü binelui nēmului său, care prin nesfērșita sa devoțiune și stăruință, störse stima și recunoștință sinceră a tuturorü conașionalilorü săi și alü căruia nume va rămân ca o podöbă pentru toate timpurile în analele Reuniunii nostre, cum și în inimile tuturorü membrilorü și amicilorü acestei Reuniunii.

Presimțü și știu, că în aceste momente spiritulü acestui stimatü amicü este în mijloculü nostru; se-i dîcemü der, domnilorü, unu sincerü „Să trăiescă“, er în semn de recunoștință pentru activitatea desfășurată pe altarulü acestei Reuniunii în calitatea sa de vice-președinte timpü de 18 ani, propunü să i se trimită o adresă de recunoștință în numele tuturorü celor ce suntemü astăzi de față la această adunare. (Propunerea se primesce între șgomotöse urări de „să trăiescă“ la adresa d-lui Trifu.)

Acum, Domnilorü, după-ce am amintitü cele mai dureroșe momente din viața Reuniunii, permiteți-ne să cercămü, decât golulü pricinuitü Reuniunii nostre prin evenimentele de mai susü, a fostü elü deläturatü, ori nu?

Știutü este, că de câte-ori dușmanulü a voitü să cutropescă oștirea romănescă, totdeuna și-a așintitü pumnulü său mai înteu asupra conducătorului, bine știindü, că cădendü conducătorul, oștirea se împrăștiă — capitulază.

Conducătorulü a cădutu, der a noastră oștire romănescă n'a capitulatü; ea a ținutü și mai departe lupta cu bărbăție, până-ce bunulü Dumnezeu îi trimise unu nou conducătorü în persoana bărbatului eminentü alü națiunii nostre, d-lu *Andrei Cosma*, nou alesulü nostru vice-președinte, mare proprietarü în Supurü și directorulü băncei naționale „Silvania“ în Șimlëu.

Cine va contesta membrilorü acestei Reuniunii dreptulü de a se mândri cu acestü falnicü conducătorü alü lorü, care încă la an. 1869 puse temelile acestei Reuniunii, prin care mai înteu de toți deșteptă din amoteală spiritulü învățămētului poporalü și alü învățătorilor români sălăgieni, și care este astăzi urdătorulü și anteluptătorulü tuturorü instituțiunilorü și reuniunilorü culturale române din Sălăgiu!

Nu sunt competentü, d-lorü, și nici nu mă simtü în stare a alcătui unu tablou fidelü alü meritelorü d-lui *Andrei Cosma*, care pörtă recunoștința tuturorü inimilorü române din Sălăgiu. Îi mulțumimü însă pentru primirea sarcinei de vice-președinte alü Reuniunii nostre și-i dîcemü: Trăiescă d-lu *Andrei Cosma*, noulü nostru vice-președinte! (Sala răsună în urări de „să trăiescă“).

Rămâne să Vö raportezü despre activitatea celor 13 cercuri ale Reuniunilorü filiale, din cari este compusă Reuniunea generală, desfășurată în decursulü acestui anü.

Din protocoalele sosite până acum la presidiu reese, că zelul și voia de a lucra la calificarea imprumutată a membrilor se poate cu dreptul numi îmbucurător, arătându și în faptă un succes destul de bun. Mai slab stă însă cu încasarea taxelor dela membri, mai cu seamă dela membrii ordinari — învățătorii — ceea ce provine parte din slăbiciunea lor. necunoscându marele folose, ce le aduce această Reuniune chiar și pentru asigurarea viitorului familiilor lor, parte din întrelăsarea acelor P. O. D-ni protopopi și președinți ai cercurilor filiale, cari nu aplică cu strictețe măsurile prevădute în lege și ordinațiunile consistoriale contra renitenților.

Aceste în general despre cele 13 cercuri. Specialu despre fiă-care cercu nu pot raporta amănunțit, deoarece abia din trei cercuri ni-s-au trimis protocoalele ambelor ședințe și adunări — de toamnă și primăveră — din cari însă am putut face următoarele constatări:

1) In tractulă Periceului membrii lucră cu mare zel și cu destul succes; dela adunări nu absentază nici unul, în privința solvării taxelor stau în fruntea or-cărui cercu, toți și-au plătit taxele restante și cursive, afară de unul, care are de totu mare restanță, der contra căruia s-au luat măsurile de lipsă, îndrumat fiind, ca în timp de 3 luni să-și plătească datoria. 2) In tractulă Crasnei starea e destul de îmbucurătoare atât în privința învățământului, cât și a solvării taxelor. 3) In tractulă Valcăului sirguintă îmbucurătoare, taxele însă ar fi de dorit să se solvască mai regulat. 4) Din tractulă Ipului ni-a sosit numai protocolul adunării de toamnă, din care se vede, că învățătorii în privința școlii își implinesc destul de bine datorița lor, în privința solvării taxelor însă trebuie să arate mai mare zel. 5) Din tractulă Sărvadului asemenea s'a trimis numai protocolul adunării de toamnă. Activitate destul de energică, taxele se plătesc regulat. 6) Din tractulă Eriului numai protocolul adunării de primăveră. Membrii stau mult înderștului celorlalte cercuri atât în privința dezvoltării științelor școlare, cât și a solvării taxelor, a căror restanță trece peste 100 fl. Presidiul general nu va întârzi a lua măsurile de lipsă cu privire la acest cercu. Notarul se admoniează, ca în viitor să compună protocolul mai cum se cade. 7) Tractulă Șamșodului e unul dintre cele mai active. Membrii lucră pe întrecute, la ce mult contribuiesc zeloșii preoți Gal și Ostatea prin scrierea de premii pentru diferite laborate. Taxele se solvesc regulat. 8) Tractulă Orșei. Față cu învățământu o sirguintă destul de mare, față cu solvarea taxelor însă multă nepăsare, mulți învățători absentază și dela adunări. 9) In tractulă Băseșilor se petrec lucruri foarte îmbucurătoare. Taxele se solvesc regulat, învățământul progresă. Zeloșii membrii ai acestui tractu prin contribuiri benevole au întemeiat un fond pentru înființarea unei biblioteci tractuale. In Băseș, mulțumită nobilului îndemn și ajutor dat de eminentul nostru bărbat, d-lu Georgiu Pop și Rvds. d-nu archidiaconu Grigoriu Pop, s'a înființat un cor de plugari, care sub conducerea învățătorului G. Chira progresă foarte frumos. Decă amă avé în totu satulă câte un George Pop și Grigoriu Pop, de sigur, că mai toți dascălii ar fi în stare a face coruri de plugari români! Datorim deosebită recunoștință D-lui Georgiu Pop, pentru premiile cele două — o vacă cu vitel și o scrofa cu 5 porci — ce le împarte învățătorilor mai meritați, cum și pentru jertfa ce a făcut-o cu prenerarea numerilor de Duminecă ai „Gazetei Transilvaniei“ pe seama a 50 învățător. 10) In tractulă Almașului mare, membrii lucră cu mare zel. Învățătorii de peste Meseș se ali-

pute ajunge acolo ca cu timpul Reuniunea noastră să devină modelu tuturor reuniunilor.

Dumnezeu să ne ajute!

Caracterul.*)

I. Formarea caracterului. 2. Influența societății și a exemplului.

Verba movent, exempla trahunt. (Vorba te mișcă, exemplul te atrage.)

(Urmare.)

Nici un corp nu poate exista numai din sânge, ci îi trebuie mai mult, și oșele; talpa țării este clasa muncitore, marea mulțime asupra căreia trebuie să influențeze spiritele mari, și care în felul ei poate fi totu așa vrednică de stimat, ca aceste. Este cunoscută istoria lui Cincinat și Atiliu, cari dela plugu au fostu chiamați la domnie asupra poporului roman; Pavelu apostolul nu s'a stimat pe sine mai mult decât pe omul de rând; Washington vizitându Scoția, îl făcu cunoscutu Scott cu prietini săi dela sate, țărani și lucrători, și-i duse: „Ași voi să te facu cunoscutu cu câți-va dintre cei mai cum se cade și adeverați Scoțiani ai noștri.“

Și bărbații cu înaltu spirit au influențat puternic asupra poporului lor. Bărbați ca acestia sunt așa dicendū petrele hotarnice pe cărarea omenirii; ei îi arată direcțiunea, ba Carlyle a dîsu, că istoria omenirii în partea cea mai esențială nu este decât istoria bărbaților mari. Ei marcheză anumite perioade, ei sémăne idei și tapte, cari după o sută și o mie de ani încă aduc fructe.

Carol celu mare spiritul său l'a întipăritu imperiului său, Gregoriu VII a întipăritu spiritul său papismului, Luther Germaniei mai noue, Knox Scoției, Voltaire Franței mai noue, ér Italiei mai noue — Dante. Pe când Italia era desbinată și subjugată de sute de ani, toți patrioții adeverați italieni se încălțiau la focul cuvintelor pline de însuflețire ale lui Dante; el a fostu heroldul libertății țării sale pentru care a suferit și prigoniri și esiliu și morțe. De aceea Dante a fostu și este cel mai cetit poetu alu poporului său. După morțea lui toți Italianii culti sciau de rostul părțile cele mai frumoșe din scrierile lui, se însuflețiau de ele și lucrau în sensul lor. Byron scrise la 1821: Italianii vorbesc Dante, scriu Dante, cugetă și visază Dante într'unu modu, încatu ar fi lucru de risu, decă Dante nu ar merita admirațiunea lor.

Dante se poate numi aproape părintele patriei sale. El nu numai a crescutu pe poezi italiani: pe Petrarca, Boccaccio ș a., ci dela elu a învățat și Milton a suporta clevetirile și calumniile, și mai târziu Byron gândindu-se la Dante a ajunsu la cea mai mare însuflețire la umbra pinilor din Ravenna, totu așa a influențat Dante și pe pictorii cei mari ai Italiei: pe Giotto, Michel Angelo, Rafael, precum s'au influențat unii pe alții Ariostu și Tițianu.

Idei înalte și nobile se străplântă așa de sine, cum dice în proverbulu oriental unu pământu bine mirositor: amă fostu lutu ordinaru, până ce s'au plantat în mine trandafir. Canonicele Moseley dicea: E de mirat, câtu bine poate să facă bunețu. Nimic ce e bun nu rămâne fără de influență, și așa și nimic ce e

puté ajunge acolo ca cu timpul Reuniunea noastră să devină modelu tuturor reuniunilor.

Dumnezeu să ne ajute!

Avea reuniunii constă din:

a.) 1 acțiune dela „Albina“ de 100 fl.; b.) 9 acțiuni dela „Silvania“ 450 fl.; c.) capitale elocate pe cambii 749 fl.; d.) bani gata depuși la „Silvania“ 183 fl. 47 cr.; e.) restanții de taxe 1601 fl. 54 cr.; f.) ajutoare dela membrii ajutoari 2 fl.; g.) ajutoare dela membrii fundatori 5 fl.; h.) dela Silvania ca membră de ajutorare 15 fl. Așa-dér avea reuniunii stă cu totul din 3084 fl. 1 cr.

Acéstă sumă ar fi foarte frumoșă, d-lor membri, decă nu ni-ar face rușine suma cea mare a taxelor restante, care impune tuturor membrilor să-și solvască cât mai iute datoriile, ca așa să avem de unde vota mai mari ajutoare veduvelor și orfanilor.

Datoriții cambiali ai reuniunii cu punctualitate solvesc ștergerile și cametele îndatinate. Datoriile acestor cambiali mai tôte s'au făcutu din restanții de taxe de membri. Ar fi de recomandat ca toți restanțierii celu puțin cu cambiu să-și plătească taxele restante.

Comitetul centralu încă și-a ținutu în anul acesta și celu trecut adunările sale, și anume: Prima adunare, neașteptată, s'a ținutu în 22 Augustu 1889, când fostul v.-președinte, d-lu Gavrilă Trifu, a predat tôte protocoalele și hârtiele de valoare noui v.-președinte. Cu această ocaziune comitetul centralu în semn de recunoștință pentru activitatea de 18 ani, a votat d-lui Trifu din banii reuniunii unu premiu de 100 fl. ér pentru doi învățători, Ioan Chira și Todoru Varna, cari erau în Seini la cursul de cântări, li-a votat unu ajutoru de 30 fl. amândoi.

In 26 Decemvre 1889, comitetul centralu a ținutu a doua adunare, în care a hotărît, ca banii reuniunii să se depună spre fructificare la „Silvania“, ér scadența cambielor să se facă pe câte-o jumătate de an.

Cât despre activitatea funcționarilor reuniunii generale, cu onore se poate dice, oă fiă-care își face destul datoriței sale. Președintele este în totu locul de față la tôte adunările noastre și ne conduce trebile în modu părintesc, pentru care serviciu îi datorim cu toții stimă și recunoștință. Pe notarul primu alu Reuniunii, omu vechiu în oficiul său, îl scim cu toții, că e așa de zelosu în tôte trebile sale, încatu destulori nu întârzi a algera chiar și pe josu la adunări, numai să nu lipsescă.

Activitatea noui vice-președinte, a cassarului și a controlorului reuniunii las' s'o judece On. adunare, fiindu acestia abia de unu an aleși.

Înceiându raportul meu, apelezu la toți membrii acestei Reuniune, rugându-i ca cu toții să punem umăr la umăr pentru înaintarea ei. Tôte interesele noastre ca învățători și ca Reuniune atărna dela zelul nostru; să ne concentrăm déră puterile, căci prin asta nimic nu ne va pute împedea de a

puté ajunge acolo ca cu timpul Reuniunea noastră să devină modelu tuturor reuniunilor.

Dumnezeu să ne ajute!

Caracterul.*)

I. Formarea caracterului. 2. Influența societății și a exemplului.

Verba movent, exempla trahunt. (Vorba te mișcă, exemplul te atrage.)

(Urmare.)

Nici un corp nu poate exista numai din sânge, ci îi trebuie mai mult, și oșele; talpa țării este clasa muncitore, marea mulțime asupra căreia trebuie să influențeze spiritele mari, și care în felul ei poate fi totu așa vrednică de stimat, ca aceste. Este cunoscută istoria lui Cincinat și Atiliu, cari dela plugu au fostu chiamați la domnie asupra poporului roman; Pavelu apostolul nu s'a stimat pe sine mai mult decât pe omul de rând; Washington vizitându Scoția, îl făcu cunoscutu Scott cu prietini săi dela sate, țărani și lucrători, și-i duse: „Ași voi să te facu cunoscutu cu câți-va dintre cei mai cum se cade și adeverați Scoțiani ai noștri.“

Și bărbații cu înaltu spirit au influențat puternic asupra poporului lor. Bărbați ca acestia sunt așa dicendū petrele hotarnice pe cărarea omenirii; ei îi arată direcțiunea, ba Carlyle a dîsu, că istoria omenirii în partea cea mai esențială nu este decât istoria bărbaților mari. Ei marcheză anumite perioade, ei sémăne idei și tapte, cari după o sută și o mie de ani încă aduc fructe.

Carol celu mare spiritul său l'a întipăritu imperiului său, Gregoriu VII a întipăritu spiritul său papismului, Luther Germaniei mai noue, Knox Scoției, Voltaire Franței mai noue, ér Italiei mai noue — Dante. Pe când Italia era desbinată și subjugată de sute de ani, toți patrioții adeverați italieni se încălțiau la focul cuvintelor pline de însuflețire ale lui Dante; el a fostu heroldul libertății țării sale pentru care a suferit și prigoniri și esiliu și morțe. De aceea Dante a fostu și este cel mai cetit poetu alu poporului său. După morțea lui toți Italianii culti sciau de rostul părțile cele mai frumoșe din scrierile lui, se însuflețiau de ele și lucrau în sensul lor. Byron scrise la 1821: Italianii vorbesc Dante, scriu Dante, cugetă și visază Dante într'unu modu, încatu ar fi lucru de risu, decă Dante nu ar merita admirațiunea lor.

Dante se poate numi aproape părintele patriei sale. El nu numai a crescutu pe poezi italiani: pe Petrarca, Boccaccio ș a., ci dela elu a învățat și Milton a suporta clevetirile și calumniile, și mai târziu Byron gândindu-se la Dante a ajunsu la cea mai mare însuflețire la umbra pinilor din Ravenna, totu așa a influențat Dante și pe pictorii cei mari ai Italiei: pe Giotto, Michel Angelo, Rafael, precum s'au influențat unii pe alții Ariostu și Tițianu.

Idei înalte și nobile se străplântă așa de sine, cum dice în proverbulu oriental unu pământu bine mirositor: amă fostu lutu ordinaru, până ce s'au plantat în mine trandafir. Canonicele Moseley dicea: E de mirat, câtu bine poate să facă bunețu. Nimic ce e bun nu rămâne fără de influență, și așa și nimic ce e

* După Smiles-Radow. A se vedé Nr. 136 alu „Gaz. Trans.“ din anul curentu.

râu; binele influențază asupra altora, și așa érași asupra altora, precum o piétră ce-o arunci într'unu lacu mișcă totu suprafața lui.

Dér câtu de mare și este puterea bunului esemplu, puterea esemplului rău nu e mai slabă. Astfelu Lucullus prin esemplul său a făcutu să devină Romanii și mai risipitori și mai efeminați de cum erau. Cicero se plânge, că toți voiesc să imiteze pompa cea esagerată a caselor și vilelor lui Lucullus, dér nimeni nu vré să imiteze „hârnicia“ lui.

Unii împérați romani despoți, réi și nebuni ne dau esemple însăpăimântătoare pentru stricăciosa influență a unora asupra societății, care a și contribuitu multu la căderea imperiului.

Din timpul mai nou e de ajunsu a aminti pe Ludovicu XIV, care prin exemplul luxului său n'a băgat în datorii numai pe Francia, ci și pe Germania, ai căreia principii îl maimuțiau.

Mai multe esemple de rea influență poate fiă-care să observe la șine și la alții, numai să-și deschidă ochii.

Față cu acéstă nu e de ajunsu de ași alege modelu bune; ci trebuie să sémăne omul și mărimea lor, trebuie să le și potă admira. Acéstă admirațiune a nobilului înaltu spiritul, îl elibereza din cătușile egoismului, care este cea mai mare piedecă a dezvoltării morale. Chiar și numai gândindu-ne la bărbații mari și nobili, ne sémțim într'o atmosferă mai curată, în care putem răsuffa mai ușor și ne sémțim mai bine.

„Spune-mi pe cine admiră, și îți voi spune cine ești, cel puțin ca talentu, gustu și caracteru“, dicea Sainte-Beuve. „Admiră tu nise suflete ordinare și mârșave? — decă acéstă este cu puțină — atunci ești însu-ți ordinaru și mârșavu. Admiră tu omeni bogăți? Atunci ești omul banului. Admiră tu omeni cu înaltă pozițiune? Atunci ești unu lingău și unu vênătoru de decorații. Admiră decă bărbați nobili și buni, și atunci însu-ți ești și vei fi din ce în ce mai nobil și mai bun!“

(Va urma.)

Din traista cu minciunile.

Țiganulă la sapă.

Trecuse dela bine Țiganulă. Minciuna nu i-se cărpa nicăiri și decă voia să nu-i sbore scântéua de sufletu hămisită de fôme, trebuia să se mai și îndemne la ceva.

Peste érnă se pomenise órecum, ca cănele peste vale, mai cu sfântu Crăciunul ciulă sătulă, mai cu cășlegile, mai cu nunțile, dér acum era vremea lucrului și nimenea nu se zăbovia de dragul minciunilor lui.

Slăbitu astfelu la baierile inimei, multu se frământa de unde să începă, ca să-și mai oțelască sleitele puteri.

„Amaru de vieța țiganescă“, suspină Anghelă ca îmboldit în còste, „pomenile s'au subțiat, nunțile și-au mâncat mălaiul, cinstea din bătrâni a trecut în poveste!“

Grăindu așa, luă satu'n capu, să-și capete ceva prindere.

Era pe vremea îngropatului de curuză.

Lumea ardea de graba lucrului.

„...Cunosc ce bună pómă ești“, — îi duse unu Român, care nu putu să scape de el — „și n'ășu vré să-mi facu silă cu tine, dér totu una; trecă și asta ca celelalte, că multe au mai fostu ale dracului; ia-ți sapa și te du.“

Pornesce Anghelul, și o brodisse de minune, căci abia tăia rădăcina la câteva fire de cucuruz și de păsulă, vine stăpâna cu prânzului. Țiganul se îndopă de-i stă burduful de-o poștă și se întinde pe spate.

„La lucru, Țigane, la lucru“, îl îndemna stăpâna, dăr Țiganul nu vré să știe nimica. „După mâncate, culcate, vecină, așa a fost de când e lumea.“

La mărădă totu așa: mână, se culcă, apoi lucră nu lucră, — vorba ceea:

„Lucru fiă, nu fiă,
Plata mi-se scie.“

Cătră ojină se aruncă stăpânul să vedă, ce făină se macină la mără. Țiganul cum îl zărește capătă puteri și se încordă ca țece. Se opintese, se silesce, să-și pună capul nu alta. Ba ca să-și facă mai bun obraz înaintea stăpânului, nu încetă a cărăi pe ceialalt, ținându:

„Dați nainte, dați cu pripă,
Nu stați ca o mămăligă,
Nu vedeți, că ziua-i mică
Ș'incă n'ați lucratu nimică?“

Stăpânul stă câtă stă, apoi se întorce cătră casă minunându-se ce harnică lucrător și-a căpătat în Anghelul.

„Tu femeu“, — țise soției sale după-ajunse acasă — „Unde te socotesci, să-ți faci păcate, că Țiganul n'are vedă la lucru; focul și părjolul nu trece mai repede de cum trece el prin țerină!“

„O fi, bărbate, o fi întocma cum tu ții, dăr én'furișe-te pe după gruețul ceta, să nu te simțescă, și veți isprava, ce elți își face.“

Românul se furișeză pe după gruețul drept în spatele lucrătorilor și vede pe Țiganu pară implantat, zăbavă celorlalți, strigându mereu cătră sóre:

„Pășt bumbule mai tare,
Că ziua-i prea mare.“

„Alu dracul ai fostu, al lui să și fi!“ — țise Românul de după gruețu, apoi întorcându-se cătră sóre mai țise ca de sub pământu:

„Stai bumbule nu păzi,
C'avem multu de-a ispravi.“

Țiganul însă nu-l slăbia, ci striga și mai vortosu:

„Vântu bumbule câtă de iute
Și te-ascunde ntre cucute.
C'aici topt și colo topt,
Tu nu mai clătești din loct!“

Kevary.

MULTE ȘI DE TOTE.

Credința în înviere.

În orașul Thor, din Prusia, nu de multu a murit un om cu numele Wirth, care ca măestru petraru și-a căștigat o frumusecă avere. Era omu forte evlaviosu și religiosu și mereu țicea, că lumea de ađ e destul de păcătosu pentru ca să vină judecata din urmă c'unu césu mai curéndu. Avereu s'a în ban gata, de 27,000 mărci, o lăsă autorităților comunale din Thor ca s'o administreză și să folosescă cametele, din care 2% se le împartă din cinci în cinci ani între sëraci, ér restul se-lu adaugă la capitalu și capitalul se-lu păstreze cu sfințenia până la a doua venire (înviere din morți). Rudeniile lui Wirth au luat măsurile de lipsă ca testamentul să se nimicescă și averea s'o împartă între sine. Învinge-va ore credința judecătorilor în înviere?

*

Recetă prin telegrafu.

În Manilla, în promontoriul Bolimas, funcționarul dela telegrafu suferia de o bolă de stomachu și din eróre în loct de salmiac a luat Sacharum Saturni (plumbu oțetitu). Medicu în apropiere nu era ci numai dincolo de oceanu, în Honkong. Ce să facă bietul telegrafist? I-a telegrafiat medicului, ca să-i dea o recetă. Acesta i-a răspuns numai, decatu și telegrafistul a primit receta din o depărtare de 550 miluri engleze, în urma căreia a putut folosi medicina, ce i-s'a recomandat înainte de ce Sacharum Saturni și-ar fi început lucrarea în stomachu.

Calendarul săptămânii. Table with columns for date, day of the week, and religious events like 'Sărbătoare' and 'Căminare'.

Starea séménaturilor în România.

În România starea séménaturilor, după cum scrie „Gazeta Săténului“, este următoarea:

În generalu recolta în țeră e forte frumoseă și decă dela începutul jumătății a doua a lunii Iunie, când începe seceră la câmpu, va fi timpu bunu, recolta acestui anu are să fiă din cele mai îmbelșugate.

Grânele de toamnă séménate de timpuriu sunt cöpte séu în pără și cultivătorii se voru grăbi a-le seceră, sciindu, că grânele ce se seceră cându bobul încă se pöte tăia cu unghia, voru fi cele mai grele și mai colorate, ér deplina lorü cöcere și voru sfărși-o în clăi.

Numai grânele de séménță trebuiescu a se seceră când sunt cu totul cöpte. Grânele de toamnă séménate mai târziu, cele din porumbisei (cucuruzascini), au suferit mai puțin de ploii și furtunii; spicul lorü e mai mare deörece sunt mai dese; multe însă au avut pailul atacat de rugină. În generalu grânele de toamnă sunt dese și pline de böbe. Grânele cu spicul roșu închis sunt cele ce promitu cea mai escelentă recoltă, deörece pailul lorü fiindu în putere, n'au fostu așa de sdruncinate ca cele cu spicul albü, care cele mai multe căduseră séu se aplecaseră cătră pământu.

Sécările sunt bune séu bunicele, după localități.

Ovësurile escelente, d'asemenea și meirile. Örșele puse în „mustul zăpeđii“ forte frumose. Cele puse mai târziu p'alocurea au fostu bántuite de mușită (Aphis cerealis) și multe sunt mărunte, rari și slabe.

Rapița în Moldova se spune, că e escelentă, precum ar fi fostu și cea din celelalte părți ale țerei, decă nu se scutura și nu se strica pe jumătate de ploi.

Cucuruzul e destul de frumosu, dăr cam micu. Mare parte s'a săpatu și pentru a doua öră.

Ogöre stepe s'au făcutu prea puține din cauza vremei ploioșe. Agricultorii harnici, după ce și voru seceră și căra recolta cu grăbire, voru trece vitele în mirisöl, ca să pötă face ogöre în mirisele de örșe, ce voru avé libere, pentru grădinele de toamnă, mai alesu pentru-că în cucuruzascini forte puține séménaturi se voru puté face, deörece, probabilu, că se voru cöce târziu.

Tergul de rimători din Steinbruch. La 30 Iunie n. starea rimătorilor a fostu de 167.495 capete, la 1 Iulie au intrat 861 capete și au eșit 885 rëmânându la 1 Iulie unu număr de 167.311 capete. — Se notéză: marfa ungarésă veche, grea, dela 42 cr. până la 43— cr. marfa ungarésă tineră grea dela 44— cr. până la 45— cr., de mijloc dela 45 cr. până la 45 cr. — usörä dela 45 1/2 cr. până la 46 cr. — Marfa iberésă grea dela — până la — cr. — de mijloc dela 45 cr. până la 45 1/2 cr. usörä dela 45— cr. până la 46 cr. — Marfa de România de Bakony grea dela — cr. până la — cr. transito mijloc grea dela — cr. până la — cr. însă transito usörä dela — cr. până la — cr. transito dto țepösă grea dela — cr. până la — cr.

cr. transito mijloc dela — cr. până la — cr. Marfa sərbésă grea dela — cr. transito, mijloc grea dela — cr. transito-usörä dela — cr. Porci îngrășati de unu anu dela — cr. până la — cr., îngrășati cu cucuruz dela — cr. până la — cr., îngrășati cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriți a gară cu 4 1/2.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 2 Iulie 1890.

Table of commodity prices in Budapest, listing items like grain and oil with their respective prices per 100 kilograms.

Table of old and new seed prices, listing various types of seeds and their market prices.

Table of various products and their prices, including items like flour, oil, and other goods.

Cursul pietei Brașovului din 5 Iulie st. n. 1890.

Table of market prices in Brașov, listing various types of banknotes and their exchange rates.

Cursul la bursa de Viena din 4 Iulie st. n. 1890.

Table of stock market prices in Vienna, listing various financial instruments and their values.

Editoru și redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Nr. 123—890. 367,1

Concursu

Pentru stipendii la internatul imprenatü cu școla civilă superiöră de fete a Asociațiunii Transilvane. Adunarea generală din 28 Martie 1890 a acționarilor institutulu de credit și economii „Albina“ a binevoitu a vota și pentru a anul scolasticu 1890/1 o sumă de 500 fl. v. a. cu destinațiune, ca din aceea să se înființeze 10 stipendii de câte 50 fl. v. a. pentru acelea eleve aședate în internatul Asociațiunii, ai căroru părinți voru documenta, că din împrejurări familiare séu economice au

lipsă de öreși-care ajutorü la educațiunea fiicelorü.

Acea dotațiune generösă, primită fiindu de cătră comitetu imprenu cu alte 500 fl. însemnate de dreptulu spre cöperirea trebuințelorü școlei civile de fete, pentru conferirea acelorü stipendii se publică prin acesta concursu cu terminu fixu până la 10 Augustu st. n. 1890 pe lângă următoarele condițiuni:

- 1.) Carte de botez în originalu séu în copiă legalisată.
2.) Testimoniu scolasticu de pe semestrul II alü anului scolasticu 1889/90.
3.) Atestatü despre numărul pruncilorü, condițiunea, starea materială a părințilorü.

Cererele intrate după terminulü prefiptü mai în susü nu voru putea fi considerate.

Dela comitetulü Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului romänü.

Sibiü, în 1 Iulie 1890. G. Barițiu, Dr. I. Crișianu. preș., secretarü II.

No. 107—1890. 364,3—3

Concursu.

Devenindü vacantü postulü de învățätöre pentru lucrul de mână femeescü, desemnulu liniarü și din mână liberă după metodu mai nou probatü și adoptatü în institutule corëspondëtöre publice, musica vocală și caligrafia la școla civilă de fete cu internatü a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului romänü“, pentru ocuparea acestuia se escrie concursu cu terminulü până la 31 Iulie n. a. c.

Doritörele de a ocupa acestü postü au să presente următoarele documente:

- a) Atestatü de botez;
b) documentu, că posedü pe deplinü desteritatea racerată la predarea obiectelorü numite mai susü;
c) o adeverință autentică în scrisü despre töte studiile pregătितöre pentru această profesiune și despre ocupațiunea de până acum;
d) fiindü limba română limba de propunere, să dovedescă, că posedü deplinü această limbă în vorbire și scriere, așa încätü să fiă în stare de a da elevelelorü töte esplicațiunile necesare în limba maternă în töte trei ramurile acestei profesii cu terminii adoptati în cele mai bune școle profesionale romänesci pe unde se afă de acelea.

Cu postulü, ce este a se ocupa, suntü imprenate următoarele emolumente:

- a) Salariu anualü de fl. 240.
b) întreaga întreținere în internatü (ovartirü, spălatü, viptü etc.)

Se vorü preferi concurentele, cari vorü dovedi, că suntü în stare să instrueze și în gimnastică.

Pentru provederea gimnasticei aleșă va primi o remunerațiune separată.

Funcțiunea în anulü deânteu va fi provisoră, după care aplicarea pöte să devină definitivă în condițiunile prevöđute atätü în legea statului, câtü și în statutele și regulamentele internatului.

Renunțarea la această funcțiune, séu demisiunea eventuală, are terminu de trei luni.

Din ședința comitetului „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului romänü“, ținută în Sibiü la 23 Iunie 1890.

G. Barițiu, Dr. I. Crișianu. președ., secretarü II.

Advertisement for Siegel-Imhof fabric, featuring various types of cloth and their prices, with contact information for the factory in Brunn.

Farbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 7.65
p. Meter—glatt und gemustert (circa 2500 versch. Farben und Dessins)—
versendet roben- und fristweise porto- und zollfrei das fabriks-Depôt G. Henneberg (K. und
K. Hofliefer.), Zülich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Premiat la toate expozitiunile cu medalii de argint.

LUSTRULŪ CELŪ MAI MARE!

NEGRU CELŪ MAI INCHISŪ!

Se produce întrebunândă veritabilă și cu renume cunoscutulă

INDIGO-OEHLACK WICHSE

care garantază conservarea pelei, din fabrica c. r. priv. a lui

IOHANN PARGER

Viena I, Schulerstrasse Nr. 7.

Mai departe se află acolo esecelentulă:

LONDONER STIEFELLACK

(Lacŭ pentru cisme)

care nu strică pelea și se pôte spăla josŭ cu apă caldă, în sticlŭ
de cincŭ mărimŭ. Cea mai bună

ALIFIA PENTRU CONSERVATŪ PELEA

(Leder-Conservirungs-Salbe)

în cutiøre de lemnŭ și de tinichea. Celŭ mai bunŭ lacŭ pentru **pele**
și **hamurŭ**, lacŭ pentru **auritŭ**, pentru **apretarea de pele**, lacŭ pentru
podini de calitatea cea mai bună. 331,12-7

Fabrica există de 42 ani.

Fabrica există de 42 ani.

Premiat la toate expozitiunile cu medalii de argint.

Anunțŭ.

Unŭ elevŭ se primesce în
prăvălia de manufacturŭ a sub-
scrisului. Condițiuni: etate 14
ani, patru clase normale sŭu
școle capitale absolvate, cunos-
cința a douŭ limbŭ streine pe
lângă cea maternă.

Orăștia, în 22 Iunie 1890.

Ioanŭ Lazaroiu,

362,2-2

comerciantŭ.

Anunțŭ.

Se primește unŭ tŕnŕră solidă
absolută de cl. VI—VIII gimn., din
familia bună, ca practicantŭ, fără
taxă de întreținere, în farmacia d-lui
Róth Albert în Gyergyó-Tölgyes.
Este preferitŭ acela, care afară de
limba română știe perfectŭ și cea
maghiară, ér cea germană numai
incățva. Celelalte condițiuni le va
afla la sus numitulŭ farmacistŭ scriind
epistola în limba maghiară și de e
posibilŭ sŕ se accludă și portretŭ.

Preparatele antiseptice

ale lui

Dr. GUST

pentru îngrijirea dinților și a gurei au unŭ efectŭ esecelentŭ,
curățitorŭ, conservătorŭ și întăritorŭ asupra organelorŭ gurei.

Aceste preparate conținŭ afară de cele mai bune materii
folosite până acuma spre acestŭ scopŭ, și **nouŭ mijlocŭ cu unŭ**
efectŭ însemnatŭ antisepticŭ, adecă care împedecă stricarea
sŕu putredirea dinților, precum și îmbolnăvirea gingiilorŭ.

I flaconŭ cu apă de gură à 50 cr. și à 1 fl.
suficientă pentru mai multe săptămâni.

I cutiöră cu prafŭ de dinți à 25 cr. și à 50 cr.

I borcanelŭ cu pastă de dinți à 40 cr.

Depositulŭ principalŭ la **FRIEDRICH STENNER**, farmacia
la „**LEULŪ DE AURŪ**” în Brașovŭ.

DEPOSITULŪ PRINCIPALŪ DE ÎNCĂLȚĂMINTE ȘI PĂLĂRII

Brașovŭ, Strada Vămei No. 2.

Am onórea a atrage atențiunea onor. publicŭ asupra

Depositului meu de încălțăminte

ce l'am asortatŭ acuma din nou într'o alegere fôrte bogată și
cu prețuri fôrte variate.

Aflându-mŕ în pozițiune a satisface pe deplinŭ tuturorŭ
cerințelorŭ, ce mi-se vorŭ face privitorŭ la încălțăminte, nu
voiŭ lipsi de a'mŭ păstra și pentru venitorŭ bunulŭ renume
vechiu, ce și-a dobânditŭ casa mea în decursulŭ mai multorŭ
decenii.

Cu distinsă stimă

E. SCHWARZE.

DEPOSITULŪ PRINCIPALŪ DE ÎNCĂLȚĂMINTE ȘI PĂLĂRII

Brașovŭ, Strada Vămei No. 2.

FUNDATĂ ÎN 1888.

TIPOGRAFIA

FUNDATĂ ÎN 1888.

A. MUREȘIANU

BRAȘOVŪ, PIAȚA MARE No. 22.

Acestŭ stabilimentŭ este provăduțŭ cu cele mai nouŭ mijlocŭ tehnice și asortatŭ cu totŭ
felulŭ de caractere de litere din cele mai moderne, este pusŭ în pozițiune de a putea esecuta
orŭ-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AURŪ, ARGINTŪ ȘI COLORI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
PENTRU TŔTE SPECIILE DE SERVICIURI.

TARIFE COMERCIALE,

INDUSTRIALE, de **HOTELURI** și **RESTAURANTE.**

COMPTURI, ADRESE, CIRCULARE, SCRISORI, CUVERTE,
PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE ANUNCIURI.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

BILETE DE ÎNMORMENTĂRI.

Comandele eventuale se primescŭ în biuroulŭ tipografiei, Brașovŭ, piața mare Nr. 22,
etagiulŭ I, cătră stradă. Comandele din afară rugămŭ a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.